

Lektionsplanering

Årskurs: 7-9

Ämne: Svenska

Tema: Poesi – Stig Dagerman, "Jorden kan du inte göra om"

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Eleverna ska läsa och samtala om olika typer av texter, som skönlitteratur och poesi, samt utveckla förståelse för textens budskap och språk.

Eleverna ska bearbeta och analysera litteraturens språk och innehåll, vilket innefattar att reflektera över författarens val och budskap.

Eleverna ska kunna sammanfatta och förmedla olika författarskap och deras verk samt kunna föra resonemang om textens tema och betydelse.

Betygskriterium (E)

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som till viss del utvecklar samtalen och diskussionerna.

Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation, i huvudsak fungerande struktur och innehåll samt viss anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven för enkla resonemang om innehållet i olika texter.

[Lgr 22, Svenska, Åk. 7-9]

Lärlädda instruktioner

1. Introduktion till Stig Dagermans poesi (10 min)

- Ge en kort bakgrund om Stig Dagerman och hans författarskap.
- Förklara vad poesi är och vad som kännetecknar Dagermans stil.
- Diskutera den specifika dikten "Jorden kan du inte göra om" – vad handlar den om?
- Ge exempel på hur han använder språket för att uttrycka djupa och existentiella tankar.

2. Läsning av dikten (15 min)

- Läs dikten högt för eleverna och följ upp med frågor om första intryck.
- Låt eleverna läsa dikten tyst för sig själva och markera passager som känns viktiga.
- Diskutera vad eleverna tror dikten vill förmedla.

- Reflektera över känslomässiga och filosofiska teman i dikten.

3. Språk och bildspråk i poesi (15 min)

- Gå igenom olika litterära tekniker Dagerman använder i dikten, som metaforer och symbolik.
- Diskutera hur dessa tekniker påverkar läsarens förståelse och känslomässiga reaktion.
- Låt eleverna identifiera några exempel på bildspråk i dikten.
- Arbeta tillsammans med att tolka och analysera de språkliga valen i dikten.

4. Gruppdiskussion och reflektion (10 min)

- Dela in eleverna i små grupper och ge dem en fråga att diskutera, till exempel: "Vad menar Dagerman med att 'Jorden kan du inte göra om'?"
- Låt grupperna sammanfatta sina diskussioner och presentera sina tankar för resten av klassen.
- Följ upp med en kort gemensam reflektion om vad dikten vill säga om människans förhållande till världen och förändring.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Stig Dagerman och hans litterära betydelse:** Dagerman var en av Sveriges mest kända författare på 1940- och 1950-talen. Hans verk präglas ofta av existentiella teman och en djup känsla av meningslöshet, vilket återspeglas i hans poesi.
- **Poesins karaktär och syfte:** Poesi använder ofta en koncentrerad och symbolisk form av språk för att uttrycka tankar och känslor. Eleverna behöver förstå att poesi är en form av konst där orden är valda för att väcka känslor och tankar.
- **Bildspråk och metaforer:** I dikten används olika former av bildspråk, som metaforer och symbolik, för att ge djup åt dikten och förmedla tankar om livet, döden och världen.
- **Existentiella teman i litteraturen:** Dikten "Jorden kan du inte göra om" tar upp frågor om tidens gång, människans oförmåga att förändra det förflutna, och vikten av att förstå och ta ansvar för sina handlingar.
- **Analys och tolkning av poesi:** Eleverna ska kunna analysera och tolka poesi, inte bara genom att förstå ordens betydelse utan också genom att se på deras användning i en större kontext.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Poesi	En litterär genre som kännetecknas av uttrycksfulla och ofta symboliska former av språk.	Från grekiska "poiesis", som betyder "skapande".
Metafor	Ett stilistiskt grepp där ett begrepp eller en idé ersätts av något som liknar det.	Från grekiska "metaphora", som betyder "överföring".
Existentiell	Relaterar till existens eller människans livsvillkor, ofta i fråga om mening och ansvar.	Från latin "existentia", som betyder "att existera".

Diskussionsfrågor

- A. Hur kan vi förstå Stig Dagermans syn på livet och människans ansvar utifrån dikten "Jorden kan du inte göra om"?
- B. Tror du att dikten handlar om förlust eller om hopp? Motivera ditt svar.
- C. Vilka andra litterära verk kan du komma på som behandlar liknande teman om tid och förändring?

Aktivitet

Som aktivitet kan eleverna skriva en kort dikt där de reflekterar över ett val de gjort i livet som inte går att ändra på. De ska använda sig av metaforer och bildspråk för att uttrycka sina känslor kring valet och dess konsekvenser. Aktiviteten syftar till att låta eleverna använda poesi som ett verktyg för att bearbeta egna erfarenheter och förståelse för ämnet.

Exit-ticket

Frågor	Svar
Vad handlar dikten "Jorden kan du inte göra om" om?	Dikten handlar om hur vi inte kan förändra det förflutna och vikten av att förstå detta.
Vad betyder "Jorden kan du inte göra om"?	Det handlar om att vi inte kan ångra eller ändra det vi har gjort, och att tiden är en kraft vi inte kan kontrollera.
Vilka litterära tekniker använder Dagerman i sin dikt?	Metaforer och symbolik.
Vad kan vi lära oss om livet från dikten?	Att vi måste ta ansvar för våra handlingar och att tiden inte går att återställa.
Vad betyder ordet "existentiell"?	Det handlar om frågor om människans liv och existens, ofta om mening och ansvar.

Frågor

Hur påverkar språket dikten?

Vad är en metafor?

Vad tycker du om poesi som uttrycksform?

Svar

Språket skapar en känsla av allvar och vikt, vilket förstärker temat om tid och ånger.

En metafor är när något beskriver något annat utan att använda ordet "som", till exempel "livet är en resa".

Elevernas egna svar.

Hemuppgift

Eleverna ska skriva en reflekterande uppsats om vad de tror att dikten "Jorden kan du inte göra om" säger om människans förhållande till tid och beslut. De ska använda egna exempel för att visa sin förståelse för temat. Hemuppgiften kan också fungera som en kompletteringsuppgift för elever som varit frånvarande.

Citat

"Tiden är den största av alla upptäckter." – Stig Dagerman, 1954

Detta citat belyser hur tidens gång påverkar oss och våra beslut, vilket är ett centralt tema i Dagermans dikt. Citatet kopplar direkt till dikten, där han påminner oss om att vi inte kan göra om det förflutna.

Tags: [Lektion](#)